

Elvesztett élet

Nagyanyám gimnazista korában tudta meg, hogy zsidó. Egy református lelkész lánya mondta, amikor nem tudta, hogy nagyanyám is hallja: „Na, a Juhász Éva majd biztos mondja, hogy: „az anyám sárga csillagot hordott 44-ben.”” Tudta, kik hordták a sárga csillagot a háború alatt, de dédnagyanyám soha nem mesélt neki erről egészen addig a napig.

Dédnagyanyám, Weinberger Erzsébet, igen ügyes varrónő volt. A 15. kerületi Horthy Miklós utcában élt férjével, Weinberger Tiborral, és három gyermekükkel, Rudival, Gizellával és Róberttel. Vallásos, zsidó család voltak, a legtöbb szokást tartották. Tibor babákat készített, ami, lévén ritka munka, jó anyagi helyzetet adott a családnak. Még a világháború és a zsidótörvények ellenére is jobb helyzetben éltek, mint a zsidóság nagy része. Egészen 1944. május 10-ig, amikor is Erzsébetet munkából hazamenet megfogták, és elvitték Malchowba. Pár héttel később Tibort és a gyerekeket is elvitték. Rudolf, Gizella és Róbert iskolába menet lettek autóba zsuppolva. Auschwitzba kerültek, és mint a legtöbb 12 év alatti gyermek, soha nem jutottak haza. Elég ironikus, hogy a budapesti zsidóság egy részét megmenteni próbáló kormányzóról elnevezett utcából vitték el a Budapest határától egy köpésnyire élő családot. Dédnagyanyám szerencsés helyzetben volt a többi rabhoz képest, mivel a náciknak szükségük volt varrónőre. Ez a „kitüntetett” helyzet nagyjából abban merült ki, hogy dupla adag krumplihéjat kapott, amit aztán többnyire rászoruló rabtársai között elosztott. Ez az apró segítség is több embernek segített a túlélésben. A tábor felszabadítása 1945. július 12-én érkezett el. Ekkor indultak el a túlélők, köztük dédnagyanyám, és János György, nagyanyám édesapja, Magyarország felé. Az anyaország nem volt olyan állapotban, hogy minden táborhoz vonatokat, csapatokat tudjon küldeni a zsidóság hazaszállítására, ezért sokan, így ők is, gyalog jöttek egészen hazáig. Weinberger Erzsébet 38 kiló volt, amikor hazaérkezett 1945 őszén. Nem sokkal később egy közeli barátjától megtudta, hogy gyermekeit is elvitték, és soha nem tértek haza. Bár férje szintén túlélte a koncentrációtábor, kapcsolatuk megromlott, elhidegültek, Tibor, minden bizonnyal a tábor és gyermekei elvesztésének hatására, kártyázni és inni kezdett. Bár az 1940-es évek végéig nem váltak el, és nagyanyám is Tibor vezetéknévét kapta, édesapja a fiatal János György volt, akit „Bözsi néni”, ahogy barátai hívták, a táborban ismert meg.

A traumákkal mindenki máshogy birkózik meg. Dédnagyanyám egy gyereket akart, egy új életet, egy tiszta lapot. Számára ezt nagyanyám jelentette, aki elmesélte, bár édesanyja szombatoként nem dolgozott, és a szombatra szánt ételeket is pénteken sütötte, semmi egyéb hagyományt nem tartott, ami emlékeztette a múltjára. Talán ez is az oka annak, hogy neki sem mesélt sokat féltestvéiről, vagy édesapjáról, és hogy a Holokauszt túlélőknek és áldozatok családjainak járó kártalanítást is csak 1975-ben, betegsége és egyre növekvő tehetetlensége miatt fogadta el. Dédnagyapám, akit nagyanyám sem ismert soha, 1947-ben, pont az évben amikor a lánya született, alijázott barátaival, és bár hívták dédnagyanyámat magukkal, ő nem akart menni. János György Izraelben kezdett új életet. 2021-ben amit lánya ismerni vél belőle mindössze egy fotó, és egy levél már Izraelből.